

СЕРІЯ
«ПРОФЕСІЙНІ ЗДОБУТКИ
ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК
ОБЛАСТІ»

ТИЛОВА ТЕРИТОРІЯ...
ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ
ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК
КІРОВОГРАДСЬКОЇ

**Кіровоградська обласна бібліотека для дітей
ім. Т. Г. Шевченка**

Науково-методичний відділ

**СЕРІЯ
«ПРОФЕСІЙНІ ЗДОБУТКИ
ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК ОБЛАСТІ»**

**Тилова територія...
Перезавантаження
дитячих бібліотек Кіровоградщини
огляд досвіду роботи**

м. Кропивницький, 2022

02 (477.65)

Т 40

Тилова територія... Perezавантаження дитячих бібліотек Кіровоградщини: огляд досвіду роботи / Кіровоградська обл. б-ка для дітей ім. Т. Г. Шевченка; уклад. матеріалів Т.С. Манжула, Л.С.Босюк; відп. за вип. Т.С. Манжула. – Кропивницький, 2022. – 18 с.: фото. – (Серія «Професійні здобутки дитячих бібліотек області»)

У виданні йдеться про практичні дії напрацювання Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка та дитячих бібліотек області в умовах воєнного стану 2022 року, зокрема, про популяризацію книги у віртуальному і реальному просторах та відповідні форми роботи, пристосовані до певних обставин.

За даними матеріалу створено електронну презентацію «Тилова територія... Perezавантаження дитячих бібліотек Кіровоградщини», представлену Таїсою Манжулою, директором Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка, 18 жовтня 2022 року у м. Київ, під час Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції директорів обласних бібліотек для дітей «Бібліотека для дітей: користувачам, громаді, суспільству...».

Наведені бібліотечні напрацювання стануть у пригоді фахівцям та усім тим, хто цікавиться діяльністю дитячих бібліотек краю.

Відповідальна за випуск Т. С. Манжула

Комп'ютерна верстка Л. С. Босюк

Видавець:

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т. Г. Шевченка
вул. Шевченка, 5, м. Кропивницький, 25006
Телефон/факс: (0522) 32 – 15 – 26

<http://librarychl.kr.ua>

E-mail: 02219398@mail.gov.ua

*«Кіровоградщина – тилова територія,
ми – тиллий фронт,
так званий гуманітарний хаб
у центрі України»*

*Андрій Райкович,
начальник
Кіровоградської
обласної військової адміністрації*

Українські війська зупинили рашистських загарбників на Миколаївщині та відтіснили їх. Завдяки цьому Кіровоградська область була врятована від окупації.

З початком війни до Кіровоградщини, на відносно спокійну територію, почали прибувати українці, які були вимушені рятуватися від загарбників з Донеччини, Херсонщини, Луганської, Запорізької, Харківської областей.

Найперші потреби, з якими зіштовхнулися переселенці – це житло, предмети побуту, харчування, медична допомога, пошук роботи. Тож, перед керівництвом області, її мешканцями постало питання прийому та інтеграції переселенців у місцеві громади, налагодження комунікації між внутрішньо переміщеними особами та соціумом, що їх приймає, забезпечення психосоціальної підтримки дорослих та дітей внутрішньо переміщених родин. *Майже 91000 осіб, з яких більше 26000 – діти, залишилися в області.* Саме тому фахівці дитячих бібліотек області ще навесні розпочали роботу з такою вразливою категорією як діти. Дитячі бібліотеки стають своєрідними територіями підтримки усім відвідувачам, а особливо дітям із різних куточків східної та південної України. Цьому допомагає координація діяльності з волонтерами, психологами, з різними благодійними фондами, як українськими, так і міжнародними. Як діти, так і їхні батьки із задоволенням стають учасниками різноманітних програм, локацій, святкових дійств.

Спершу про роботу Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т.Г.Шевченка

Дитяча точка «Спільно» від UNICEF Ukraine, яка знаходиться у парку «Ковалівський» міста Кропивницький, стала улюбленим місцем для малечі з різних «гарячих» куточків нашої країни. Тож, творчі бібліотекарки, щовівторка,

поспішають на зустріч з дітьми, пропонуючи їм *голосні читання, арт-майстерки та майстер-класи.*

На початку війни у місті Кропивницький відкрито **Гуманітарний центр «Територія успіху»**, який бібліотекарі відділу дитячого та сімейного читання почали відвідувати щочетверга з метою, щоб якимось відволікти внутрішньо переміщені родини від тих жахів війни, які їм прийшлося пережити там, де вони залишили свої домівки. Діти мріють про мир і дуже хочуть повернутися додому, зустрітися зі своїми друзями. Тож, щоб для дітей час не тягнувся надто довго, бібліотекарі-волонтери спілкуються та відволікають читанням книг, арт-майстерками, майстер-класами, розмальовками, ігровими програмами разом з постійними нашими партнерами – Патрульною поліцією Кіровоградської області. А ще, спільно з Гуманітарним центром «Територія успіху» та волонтерською організацією «Благодійний фонд "Твої друзі"», членами якої є небагато молоді, на базі бібліотеки неодноразово проводили ігрові програми для дітей, екскурсії-знайомства з бібліотекою. Аніматори в костюмах сучасних мультиплікаційних героїв дарували діткам гарний настрій та позитивні емоції, яких їм зараз так не вистачає. Влітку, спільно з координаторами Гуманітарного центру «Територія успіху», для відвідувачів дошкільного та молодшого шкільного віку було підготовлено та проведено на бібліомайданчику перед бібліотекою розважально-ігрову програму «Книга єднає Україну»: дітей розважав Бібліозаврик, дітям були подаровані книжки від видавничого дому «Школа». Багато родин, після заходів, записали своїх дітей до бібліотеки і стали нашими читачами. Працюючи з такими родинами, у фахівців відділу дитячого та сімейного читання виникла ідея створення **власного волонтерського бібліотечного проєкту «Все буде Україна!»**. Основна мета проєкту – налагодження комунікацій з дітками з внутрішньо переміщених родин та їх соціальна адаптація, сприяння участі родин у житті громади міста Кропивницький. А після відвідування фахівцями відділу дитячого та сімейного читання тренінгів, у межах проєкту «Голос громади в місцевому самоврядуванні» від організаційного партнера ГО Агенції сталого розвитку «Хмарочос», волонтерський бібліотечний проєкт «Все буде Україна!» було підтримано партнерами як молодіжну

соціальну ініціативу і бібліотекарі продовжили його втілення за фінансової підтримки, невеликої, але такої необхідної для закупівлі матеріалів на проведення заходів для дітей. Під час реалізації даного проєкту бібліотекарі-волонтери залучали дітей та їхніх батьків до патріотичних, розвиваючих ігор, арт-майстерок та казкотерапевтичних занять. Так, *казкотерапевтичні читання історій та оповідок «Україна – це ти!» в поєднанні з патріотичними арт-майстернями «Прапори Перемоги!» та «Україна в серці» до Дня Прапора та Дня Незалежності України відвідали 28 родин. Ігроленд «Be Ukrainian!» для всіх, хто любить Україну і почувається українцем, відкрив для малюків та їхніх батьків – це 22 родини, нові знання про географію, історію, культуру нашої країни та її видатних людей. Бібліотечними фахівцями разом з партнерами було проведено *місячник безпеки*, протягом якого діти та їхні батьки отримали корисну інформацію про правила безпечної поведінки в умовах воєнного стану під час інформаційних зустрічей та *безпекового інтенсиву «Вивчай правила захисту або оборона дітей України»* від справжніх героїв-рятувальників – Головного управління ДСНС України у Кіровоградській області та Патрульної поліції Кіровоградської області. Протягом серпня бібліотекарі-волонтери, використовуючи власні професійні навички, співпрацюючи з партнерами та громадою міста Кропивницький, *залучили до заходів 67 родин ВПО з окупованих територій Запорізької області та інших регіонів*, які постраждали внаслідок збройної агресії РФ в Україні. Заходи проєкту сприяли відновленню життєвого потенціалу та соціальної згуртованості громади міста Кропивницький і були спрямовані на підтримку психологічного та емоційного стану дітей і батьків ВПО. Інформації про усі заходи широко були представлені на бібліотечній сторінці Фейсбук. Наш проєкт став кроком до згуртованості та взаємоповаги, які наближають Перемогу! І робота у цьому напрямку продовжується. Кожен працівник бібліотеки прагне, щоб нові члени Кропивницької громади почували себе у бібліотеці та нашому місті комфортно і безпечно. Саме тому, **на базі «Бібліохаб 11+» відділу підліткового читання було організовано цикл зустрічей з психологами чеської гуманітарної організації «Людина в біді»**, які активно пішли на співпрацю та допомогу усім, хто бажає психологічної підтримки. Психологи*

з даної організації провели психологічні тренінги, майстер-класи зі зняття стресу і тривожності, заняття для підлітків на тему взаєморозуміння з батьками та однолітками. Проведено низку індивідуальних занять для дітей-переселенців. У невимушеній атмосфері проходили заходи, де підлітки вчилися долати труднощі за допомогою арт-терапії. Крім цього, фахівці відділу підліткового читання з початком нового навчального року провели для школярів відеоуроки «Моя безпека під час війни», «Будь уважним на дорозі» та психологічні розвантаження за допомогою настільних ігор.

Цього року, в умовах воєнного стану, бібліотечні фахівці підбадьорювали своїх юних читайликів. Так, до Міжнародного дня захисту дітей **бібліотека взяла участь в обласній творчій акції «Миру, радості, добра рідній Україні», яка проводилася творчою платформи «ART BASIS»**, небайдужими волонтерами за сприяння Департаменту культури та туризму Кіровоградської обласної військової адміністрації напередодні свята у Дендропарку. У цей день там працювала бібліотечна локація з книжковою виставкою «Читай-літо», майстер-класами для дітей, презентаціями інтерактивних книжок, іграми та вікторинами. Також бібліотека підготувала програму заходів «Ми – діти твої, Україно!», які відбулись на бібліомайданчику перед бібліотекою. Це: книжкові виставки «Читай – літо» та «Дитинства яскраві сторінки», огляди новеньких книжок та голосні читання, патріотичні майстер-класи та малювання на мольбертах, гра в настільний хокей, а також розважальна програма з аніматорами-єдиноріжками, в ролі яких виступили, безпосередньо, бібліотекарі, не залишили байдужими наших юних користувачів. У цей день кожен знайшов собі заняття до вподоби, а також став учасником відкриття програми літніх читань та заходів обласної акції «Літо-2022: разом до Перемоги!», яка проходила за сприяння департаменту культури та туризму Кіровоградської обласної військової адміністрації. У цей день також відбулось представлення нового відеосюжету Інтернет-проєкту «#Читаймо!» та перше заняття літньої школи «Діти у медіапросторі».

Фахівці бібліотеки підвищували фахову компетентність у межах проєкту «Програма адвокації громадської безпеки під час війни для лідерів громад».

Бібліотекарі долучилися до *семінару-тренінгу «Арт-терапевтичні засоби відновлення у воєнний час», школи-тренінгу «Цифровий блогінг та громадська безпека у воєнний час»*. Організатор цих заходів – ГО Агенція сталого розвитку «Хмарочос». Навчання проходили на базі «простір мистецтво і розвитку» «Mir 2.0» м. Кропивницький. Також фахівці взяли участь у: *проблемно-цільовому навчанні онлайн* за модулем «Інноваційні зміни в дитячих бібліотеках», подію організувала НБУ для дітей; в *онлайн-тренінгах «Цифрова безпека»* від УБА у рамках «Проекту підтримки Дія» та «Вживання в міських умовах у випадку воєнних дій, надзвичайних ситуаціях техногенного чи природного походження», та інших заходах даного спрямування.

Слід також зазначити, що від початку війни, коло діяльності працівників Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. Т. Г. Шевченка значно розширилось. І це – **не бібліотечна робота, але важлива й необхідна для країни і ЗСУ**. Так, з перших днів війни, окремі бібліотекарі стали офіційними волонтерами Гуманітарного центру «Територія успіху», які у вільний від роботи час розфасовували крупи, цукор, за допомогою мобільного зв'язку вели інформування переселенців щодо отримання продуктів, одягу. Інші ж працівники бібліотеки на базі АгроЕкспо брали участь у фасуванні продовольчих наборів для мешканців регіонів, що постраждали внаслідок російської агресії. Колектив бібліотеки неодноразово проводив збір коштів на потреби наших захисників, закупівлю ліків та передавав їх волонтерам. А нещодавно приєднався до ініціативи Кропивницького музичного фахового коледжу – збору коштів на автомобіль для ЗСУ. Під час повітряної тривоги, знаходячись в укритті-книгосховищі бібліотеки, працівники в'яжуть маскувальну сітку. А ще творчі бібліотекарки в укритті бібліотеки створили художню дитячу локацію, так як під час повітряної тривоги заходи для діток проводяться саме тут.

Нинішні умови стимулюють **дитячі бібліотеки Кіровоградщини** до нових форматів співпраці зі своїми користувачами. Так, зокрема, збільшилася аудиторія онлайн-користувачів, оскільки частину заходів бібліотеки для дітей перенесли в інтернет-простір, де на власних е-ресурсах

здійснюють популяризацію книги і читання, навчають медіаграмотності та правилам безпеки. Заходи офлайн обов'язково організовуються і проводяться з дотриманням правил безпеки. Заходи мають різне тематичне забарвлення – національно-патріотичне, гуманітарне, художньо-естетичне, технічне та екологічне. Серед окремих прикладів: *рольові читання* «Буду книжки я читати – рідну мову буду знати!», *літні розваги* «Подорож в країну Гри» (**Гайворонська БДФ №1**); *бібліопікнік* «Місце зустрічі – країна дитинства», *літературний вояж* «Веселі пригоди в Читландії» (**«Дитяча бібліотека» КЗ «Публічна бібліотека» Кетрисанівської сільської ради**); *фото-експрес* «У війни недитяче обличчя», *огляд літератури* «Війна, що пройшла крізь серце» (**БДФ №19 МЦБС м. Кропивницького**); *презентація книжкової виставки-інсталяції* «Все буде Україна: нація, яка читає – непереможна!», *вечір історичної правди* «Бий, дзвоне миру, хмару війни розбий!» (**БД КЗ «Новгородківська ПБ»**); *бібліотечний конкурс* «Малюнки для ЗСУ», *відео читання* «Прапор нашої країни» (**ДФ Новоукраїнської ЦБ**); *театралізована програма* «Свята Пасха йде до хати, будемо Великдень стрічати» з врученням пасок дітям ВПО, спечених бібліотекарями (**ЦМБД Олександрійської МЦБС**); *духовна година* «Великодні передзвони» з презентацією *книжково-ілюстративної виставки* «Веселкою на Великдень сонце виграє» та *майстер-класом* з виготовлення писанок, яка за пропозицією дітей, розпочалась із хвилин вдячності захисникам країни – написання побажань, створення малюнків, читання віршів (**Побузькою МБД**); *книжкові виставки* – «Історія української незалежності», «Хай в серці кожної дитини живе любов до України»; *квест* «Україна – наша Батьківщина»; *конкурс малюнків* для захисників Вітчизни; *зустріч з місцевою поетесою А. Криницькою* (**БДФ № 8 КЗ «Світловодська МЦБС»**); *акція для малюків та їхніх батьків* «Читай, я буду слухати!» на дитячому майданчику, де бібліотекарі разом із родинами читали книжки (**Устинівська ДБ**).

У практиці дитячих бібліотек застосовується бібліотерапія з метою корекції психоемоційного стану дітей. Задля цього організовуються заходи, що мають на меті

розповідати відвідувачам про почуття емпатії, вчити подоланню стресу та вмінню знаходити нових друзів, надавати поради щодо безпечної поведінки. Серед таких: *квест-релакс «Веселі канікули» (БДФ КЗ «ЦПБ Долинської міської ради»); акція «Все для Перемоги», учасники якої писали побажання захисникам України; літературні середи «Літературні забавлянки»; День нової книги «Читай наше, шануй рідне», виставка дитячих малюнків «Мій найкращий в світі тато» до Дня Батька (БДФ №8 КЗ «Світловодська МЦБС»).* КЗ «Олександрівська бібліотека для дітей» стала учасником онлайн-платформи «Разом ми сила», започатковану педагогічним колективом КЗ «Олександрівський лицей №2», головною метою якої є допомога знизити рівень стресу дітей, поліпшити загальний стан здоров'я, додати позитиву та атмосфери спокою. Бібліотечними працівниками було створено та розміщено на платформі 6 відеопродуктів, серед яких – книжковий фестиваль новинками літератури, європейський калейдоскоп «Що ти знаєш про Європу» та інші. Дуже активні у цьому плані **дитячі бібліотекарі МЦБС м. Кропивницького**. Наприклад, готувались і проводились *розважальні програми для дітей і батьків у місцевому Гуманітарному центрі ГО «Територія успіху».* Так, на одному із *занять Школи здоров'я – ігровому тренінгу «Незвичайні літні канікули 2022»* – юні читачі **ЦМБД** вчилися розмірковувати над питаннями: чому цікаві та привабливі зовні предмети можуть бути небезпечними, чому не можна нехтувати сигналом тривоги, як уникнути онлайн-злочинів, користувались матеріалами з виставки «Воєнний стан: Твоя абетка безпеки». Фахівцями **БДФ №12** складено теку «Бібліотека в умовах війни» та *корисні рекомендації «Що робити у разі ядерного вибуху», «Як поводитися під час повітряної тривоги, під час обстрілу», «Як надати першу медичну допомогу при ураженнях та кровотечах», «Що покласти у валізку».* Доводиться бібліотекарям проводити заходи і в укриттях, де вони допомагають дітям знизити напругу. Так, під час перебування у сховищі, вихованці ДНЗ «Калинка» стали учасниками «*Читання у колі друзів*», у ході якого працівники **ЦМБД** не лише читали, а й залучали дітей до театралізації прочитаного. У **БДФ №19** під час Дня інформації «Безпечні канікули» акцентувалась увага батьків-переселенців щодо

заходів безпеки дітей під час тривоги, про поводження вдома, на дорогах та з незнайомцями. Юні актори, відвідувачі цієї ж філії, піднімали настрій своїм глядачам школярам з табору «Надія Ленд» під час прем'єри театральної вистави «Рукавичка».

Завдяки бібліотерапевтичним заходам бібліотекарі розкривають творчий, інтелектуальний та фізичний потенціал своїх читачів. Це досягається, насамперед, за допомогою улюблених відвідувачами різноманітних за формою навчання майстер-класів. Серед таких: «Бібліо-АРТ-майстерня» з викладачем ДШМ О. Яковлевою (Гайворонська БДФ №1**), виготовлення національних символів та оберегів для воїнів (**КУ «Петрівська БД»**), креатив-майстерка «Квітка Сонця – соняшник» (**БДФ №12 МЦБС м. Кропивницького**), творчі майстерні з аплікації, листівок, оберегів (**Устинівській ДБ**). Працівники **ЦМБД Олександрійської МЦБС** провели 72 майстер-класи з різних технік декоративно-прикладного мистецтва. Понад п'ятсот дітей з родин переселенців відвідали низку майстер-класів із малювання від А. Мандебури – волонтерки та викладачки з образотворчого мистецтва одного з навчальних закладів м. Харкова. Більше двохсот дітей з числа ВПО побували на 80-ти заняттях із самооборони та айкідо. Відвідувачі переглянули 38 лялькових вистав, взяли участь у 15-ти костюмованих голосних читаннях «Казка оживає» та театралізованих заняттях з казкотерапії «Скарбниця казок», 27-ми пізнавально-ігрових програмах. Читачі **БДФ №3 Олександрійської МЦБС** у захваті від майстер-класів із акторської майстерності з викладачкою і волонтеркою О. Кутею. **Суботні ігротеки «Time for games»** в **ЦМДБ МЦБС м. Кропивницького** на бібліомайданчику збирали дітей пограти в азартний боулінг і повчальні ігри-дружилки, які виховують толерантність та вміння знаходити друзів. За допомогою **настільних ігор «Козацька пошта»** та «Весела арифметика» читачі здійснили заочну екскурсію на острів Хортиця та навчилися рахувати іспанською мовою. Позитивно сприймаються користувачами заняття **естет-студії «Креатив»** та заходи **арт-терапія «Сонце в дитячих долонях»**, **рольові ігри «Спокій понад усе»**, **animal story «Турбота як робота»** про відповідальність за тварин (**ЦМБД** та **БДФ №19 МЦБС м. Кропивницького**).**

Новоархангельська БДФ завжди радо зустрічає дітей, які вимушено залишили свої рідні домівки і проживають тепер у селищі. Так, частими відвідувачами бібліотеки стали Ангелінка з м. Дніпра та Алінка з м. Києва зі своїми батьками. Після знайомства з бібліотекою та щирих розмов, грали в ігри, складали пазли, читали цікаві книжки. Разом з друзями із задоволенням брали активну участь у бібліотечних заходах.

Мають місце і масштабні бібліотечні заходи. Діти залюбки долучаються до різних проєктів і подій, зокрема, таких як: міжнародний конкурс дитячої листівки «Дітям світу – сонце й мир!», всеукраїнських – «Лідер читання», дитячий літературний конкурс «Творчі канікули», декламаційний відеоконкурс читців поезії до Дня Української Державності. Так, один із завзятих відвідувачів **ЦМБД Олександрійської МЦБС**, переселенець з м. Харкова, Михайлик Блик, став лауреатом Всеукраїнського онлайн-конкурсу із правового просвітництва «Конституція для всіх: і великих, і малих». Цією ж бібліотекою влаштовано благодійний аукціон, спільно з міжнародною консалтинговою ІТ-компанією CUSTOMERTIMES UKRAINE, під час якого, творчі роботи дітей розпродано серед працівників даної компанії, а за виручені кошти придбано канцелярське приладдя для школярів. **БДФ КЗ «ЦПБ Долинської міської ради»** серед своїх читачів організувала благодійну акцію «Нація, яка читає – непереможна!» зі збору книг та іграшок для дітей внутрішньо переміщених осіб. У **КУ «Петрівська БД»** відбулась акція вшанування пам'яті дітей, загиблих в російсько-українській війні «Ми хотіли жити», учасники якої принесли дитячі іграшки, які передали дітям ВПО та багатодітним родинам. **Філія «Дитяча бібліотека» КЗ «Публічна бібліотека» Кетрисанівської сільської ради** провела районний конкурс творчих робіт «Моя Україна: дитячий погляд» у рамках обласної акції «Літо – 2022: Разом до Перемоги!». Захід зацікавив не тільки постійних користувачів, а й дітей сімей, які переїхали з тимчасово окупованих територій. На розгляд журі діти громади надіслали 52 роботи, виконані в різних техніках декоративно-ужиткового мистецтва та письмові твори. 1 червня, у Міжнародний день захисту дітей, переможці районного конкурсу отримали грамоти і подарунки

від голови Кетрисанівської сільської ради. Заходи **Вільшанської селищної БДФ** у рамках бібліотечно-цільової комплексної програми «Майбутнє України будуємо разом!» у партнерстві з Україно-Болгарським музеєм імені Івана Гуржоса, популяризують історію, традиції та культуру двох народів у різних ігрових форматах, зокрема, таких як – квест-гра «Я люблю Україну», краєзнавчий трамвайчик «Стежками рідного краю» тощо. Неабиякий інтерес громади, особливо у дітей із сімей внутрішньо переміщених осіб, викликав літній проєкт «Кіноп'ятниця», адже тут вони насолоджувались переглядом улюблених мультфільмів на великому екрані, брали участь у цікавих вікторинах та розвагах. Відвідали кінозал 94 дитини.

Працівники **КЗ «Бібліотека для дітей Голованівської селищної ради»** у центральному парку селища організували літню «Лавочку-читалочку» та познайомили відвідувачів, як постійних, так і з сімей ВПО, з книгами, які подарувала бібліотеці українська дитяча письменниця-землячка Лариса Ніцой; презентували літературні новинки від Українського інституту книги; провели квест-гру «Вам і казка, і бубликів в'язка», під час якої, ті учасники, що правильно виконували завдання казкових героїв, отримували гостинці – бублики від Півника. **БДФ КЗ «ЦРБ Долинської міської ради»** стала учасником спільних із закладами культури громади заходів офлайн на літньому майданчику, серед яких – святкова розважальна програма для дітей «Щасливі діти – майбутнє України». **Новоархангельською БДФ** започатковано бібліопроект «Твій бібліодень», який привернув увагу юних читачів насиченістю корисних заходів. Один з таких – *День здоров'я* «Зростаймо здоровими в мирній країні». Його учасники отримали багато цікавої інформації та практичних навичок під час: *інформаційного міксу* «Будьте здоровими, сильними, дужими»; *вікторини* «Мирна країна – здорова дитина»; *міні дискусії* «Чіпси», «Кока-кола»; *розгадування кросворду* «Скарбниця здоров'я»; *перегляду відеоекскурсії* «Калейдоскоп корисних порад»; *майстер-класу* «Чарівна тарілочка» зі смачним чаюванням. **Новомиргородська РБД** спільно з ЦРБ створили *центр підтримки дітей і батьків «Теплий дім»*. Задля реалізації закуплено настільні ігри, олівці, фарби, розмальовки тощо. Тричі на тиждень у «Теплому домі» збираються сім'ї з дітьми, що тимчасово

вимушено переселені з окупованих територій та усі охочі читачі бібліотеки. Діти з нетерпінням чекають на заходи, підготовлені бібліотекарями – *бесіди, пізнавальні години, майстер-класи, години казок, вікторини, ігри, руханки, чаювання зі смаколикami та перегляди улюблених фільмів у мультзалі «Смайлик»*. Часто створені дітьми малюнки з побажаннями та оберегами бібліотекарі відправляють на передову. Приємні спогади залишаються про бібліотеку у відвідувачів. Так, Олександра Плотнікова, письменниця, казкотерапевт з м. Київ, яка певний час жила у м. Новомиргороді, на своїй сторінці у фейсбук, опублікувала допис: *«Майже одразу по приїзду (у березні) я познайомила з бібліотекою Новомиргорода «Теплий дім» й ви знаєте, цей дім дійсно теплий. Знову ж таки завдяки людям! Моя Арінка згадує й досі теплі зустрічі, ігри, чаювання, мультфільми та майстер-класи. Щиро дякую усім вам, дівчата-бібліотекарі!»*. У **КУ «Петрівська БД»** розпочато проєкт «Перлина українського степу – Петрівщина» головна мета якого – збір та популяризація краєзнавства. Так, зокрема, бібліотекарі долучилися до безкоштовного розповсюдження брошури земляка В. Сердюка «250 літ Петровому» серед мешканців селища. Громадськості селища, особливо дітям, запам'ятався бібліотечний захід – презентація дитячої фантастичної повісті «Таємниця Підкарпаття» за участі О. Тимченко – сучасної української письменниці-землячки, лауреатки Дитячої Коронації міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова», В. Зарицького – директора київського ТОВ видавництва «Ліра-К» та О. Блажевської (online-підключення) – координаторки Дитячої Коронації міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова». У реалізацію мініпроєкту **#Школа_безпеки_для_маленьких** «Захисти себе сам» **МБДФ №21 МЦБС м. Кропивницького**, внесла свої корективи війна. Сьогодні маленьких читачів та їхніх батьків інформують про способи знезараження води, мінну небезпеку, вибухонебезпечні предмети. Популярністю користувався літній кіносейшин «Переглянь фільм – прочитай книгу», вулична акція «Виходь у двір читати», де бібліотекарі організували голосні читання літературних новинок на дитячому майданчику поряд з книгозбірнею. **Відвідувачі філії №19 МЦБС м. Кропивницького** активно долучилися

до таких заходів, як: *колаж-майстерки* «Голуб миру в дитячих долонях», *зустрічі з поліцейськими* «Налаштуйте очі й вуха: повторюємо Правила дорожнього руху» та Сергієм Чорноіваном з яким разом співали патріотичні хіти під гітару, *Дня настільних ігор* «До Перемоги!», перегляду фільмів у кіноклубі «Промінець». Користувачі з **ЦМБД** та **БДФ №3 Олександрійської МЦБС** залюбки відвідують заходи проекту *креативно-ігрового простору на точці Unicef «ЮНІСЕФ Спільно»*. Тут для дітей відбуваються щотижневі розважальні програми, театралізовані голосні читання, інтелектуальні ігри, веселі руханки та майстер-класи з різних технік рукоділля, що дарують користь та хороший настрій. **КЗ «Олександрівська бібліотека для дітей»** стала центром дозвілля як для дітей-переселенців, так і їхніх батьків. Багатьох дітей з Києва, Ірпеня, Харкова, Сєверодонецька, Миколаєва та юних олександрівців поєднала дружба та спілкування під одним дахом у бібліотеці під час багатьох заходів. Так, нових користувачів інформують про інфраструктуру громади, різні організації, заклади та їхні послуги, знайомлять з універсальним бібліотечним фондом, періодичними виданнями. Діти дошкільного віку залюбки відвідують *просторову бібліотечну зону «Бєбігувернер»*, де у затишній атмосфері граються з улюбленими м'якими іграшками, малюють, ліплять, переглядають бібліотечні лялькові вистави. Старшим віковим групам читачів запам'ятались *літературний колаж* «Дружба – велика сила», *квест* «Пізнавай Україну з книгою». Користуються популярністю і *краєзнавчі уроки*, що знайомлять з туристичними місцями, легендами та повір'ями, краю. Схвальні відгуки отримали бібліотекарі від учасників *конкурсу-свята* «Тато – захисник своєї землі і своєї родини» у рамках обласної дитячої акції «Літо – 2022: разом до Перемоги!». У бібліодворіку діти з батьками поринули у програму розваг, конкурсів, ігор, естафет. Вдалим доповненням до заходу була однойменна виставка та бібліовітрина, які стали гарним місцем для фотосесії. Часто бібліотечні заходи закінчуються чаюванням та приємними подарунками для дітей, кошти на які надаються народним депутатом О. Довгим та його помічником К. Бондаренко. **Побузькою МБД**, до Міжнародного дня захисту дітей, у рамках обласної акції «Літо 2022: разом до Перемоги!»,

проведено низку великих заходів, де діти проявляли свої здібності в декламуванні віршів та малюванні. Зокрема, це: *поетичний флешмоб «Ми – діти твої, Україно»*; *стріт-арт фестиваль «Країна дитинства»*; *виставка народного мистецтва місцевих майстрів*. Приємною несподіванкою для найактивнішого читача бібліотеки Вл. Маслея – була подяка та солодощі від відділу освіти, культури та спорту Побузької селищної ради.

Зазнала певних змін і робота бібліотечних центрів спілкування. Розширення аудиторії відвідувачів бібліотечних гуртків, до яких долучилися діти ВПО, змусили фахівців **Гайворонської БДФ № 1** збільшити кількість занять в об'єднаннях за інтересами «Комп'ютошка» та «Умілі ручки». Гуртківці з задоволенням розширюють знання з інформатики, навчаються працювати у програмі Scratch (Скретч), створювати мультимедійні презентації, мультиплікаційну анімацію тощо. На *майстер-класах* виготовляють не тільки аплікації, патріотичні тату, вироби із кольорового паперу, пластиліну, а й зустрічаються з *майстрами*, наприклад, Членом Національної Спілки Художників України, дизайнером, вітражистом, скульптором А. Вишневським. Також із початком навчального року у бібліотеці активізувалось використання безкоштовних бібліотечних Інтернету та WI-FI, у зв'язку з дистанційним навчанням у ЗУМІ. У клубі «Наталка» **ЦМБД МЦБС м. Кропивницького**. відбувся захід *шпаргалка для тінейджера «Синдром новенької»*. Практичні поради щодо налагодження дружнього спілкування у новому колективі подавалися для групового обговорення у вигляді шпаргалок. Йшлося і про актуальне – як дівчинці-підлітку освоїтися у новому класі. Тут гарними помічниками були книги та інтерактивні ігри. Тема засідання викликала інтерес і у дівчаток із сімей, які знайшли тимчасовий прихисток у місті. До засідання у чаті приєдналися й ті членкині клубу, що знаходяться за межами міста і, навіть, країни. **Бібліотека-філія № 21 МЦБС м. Кропивницького** у літньому бібліотеатрі КІД проводила індивідуальні заняття з акторської майстерності та записи аудіовистав. При **ЦМБД Олександрійської МЦБС** на прохання батьків дітей з ВПО створено *дитячий художній гурток «ARTЗОНА»* на чолі з викладачем із м. Харкова.

Бібліотеки для дітей ведуть свої **сторінки у соціальних мережах**, а користувачі поживавлено відвідують **інтерактивні бібліотечні онлайн-заходи**. Відвідувачів зацікавили: *буктрейлер* на книгу С. Лагерлеф «Дивовижна подорож Нільса з дикими гусьми», *читання віршів* до Дня міста, *інтелектуальна онлайн-гра* «Перший мільйон», *інтерактивна вправа* «Хто казок багато знає, завжди той перемагає!» (**Гайворонська БДФ № 1**); *онлайн-конкурс малюнків* «Україна переможе!» у рамках Мистецького марафону «Віримо в Перемогу! Діти України – рідній країні!» (**БДФ № 8 КЗ «Світловодська МЦБС»**); *авторські онлайн-читання* «Віршики для малечі» письменниці-землячки Л. Лісової (**БДФ КЗ «ЦПБ Долинської міської ради»**); *онлайн читацька експедиція* «Подорожуємо сторінками дитячих книг-ювілярів 2022 року» (**БД КЗ «Новгородківська публічна бібліотека»**); *онлайн-декламування* «Конституція в серці моїм», *відеоролик* «Ми хочемо жити за своїми законами і будемо жити за своїми законами», в якому читачі продемонстрували як сьогодні порушуються їхні права на життя (**КУ «Петрівська БД»**).

Відвідувачі **Новоархангельської БДФ** із великим задоволенням взяли участь у *подіум-виставці* «Книга в кадрі», під час якої робили світлини з улюбленою книгою, а фото розміщували на бібліотечній сторінці у фейсбуці. **БДФ №8 КЗ «Світловодська МЦБС»** у фейсбук представила: *низку книжково-ілюстративних виставок*, що прославляють незламність та хоробрість української нації та ЗСУ; *вебпрезентації book-локації, онлайн-пазли, вікторини та онлайн-банкінг* щодо оформлення заяв на допомогу переселенцям. **Дитячі бібліотеки МЦБС м.Кропивницького** підготували *онлайн-поради* «Безпечне літо»; а також: *фото-експрес* «У війни недитяче обличчя» (**БДФ № 12 МЦБС**); *огляд літератури* «Війна, що пройшла крізь серце» із циклу «Бібліограф рекомендує», *online-гід* «Твоя віртуальна бібліотека» (**БДФ №19**); *віртуальна галерея* «Бібліотеки запалюють зірки», *чат-бот* «Кіровоградщина на зв'язку» щодо надання адміністративних та соціальних послуг (**ЦМБД**); у *подкасті нову рубрику* «Дванадцять балів», що покликана допомогти дітям-переселенцям і читачам освоїти програму з української та світової літератури (**БДФ № 21**).

Дитячі бібліотекарі області, як і багато інших небайдужих людей в країні, активно долучились до волонтерської діяльності.

Зокрема, це – організація, збір і закупівля книг, продуктів харчування, ліків, канцтоварів, ігор, іграшок, засобів гігієни, які передаються до гуманітарних центрів; плетінням маскувальних сіток; виготовленням свічок тощо. Також – оформляються *куточки* на кшталт «Разом до Перемоги» (**Гайворонська БДФ №1**); «Діти для дітей» та «Підтримай дитину» (**БДФ № 12 та ЦМБД МЦБС м. Кропивницького**), де читачі діляться своїми книжками та іграшками з іншими дітками.

Бібліотекарі **МЦБС м.Кропивницького** співпрацюють з гуманітарним центром греко-католицької церкви та благодійною організацією «Ангел допомоги», Центром психосоціальної реабілітації Громадської спілки МАА, волонтерською організацією «Разом ми сила». Задля того, щоб вміти надавати якісну допомогу щодо подолання стресу та тривоги, фахівці пройшли тренінг психосоціальної підтримки.

На базі **Вільшанської селищної БД** працює Товариство Червоного Хреста. У той час, коли батьки отримують гуманітарну допомогу бібліотекарі проводять для їхніх дітей голосні читання книг.

КЗ «Голованівська БД» спільно з бібліотекою для дорослих організували швейну майстерню, де на прохання бійців шили розгрузки, плитконоски, чохли на каски, білизну.

ЦМБД Олександрійської МЦБС збирають та передають землякам-дітям, які тимчасово вимушено знаходяться у Польщі, книги українською мовою.

КУ «Петрівська БД» збирала кошти на придбання безпілотного апарату для одного з підрозділів ЗСУ, в якому служать їхні земляки.

Бібліотекарі **Кетрисанівської громади** ініціювали благодійну акцію «БІБЛІО-сушка», під час якої займалися збиранням та сушінням лікарських рослин. Таким чином, було заготовлено близько 300-т пакетів трав'яних зборів. У кожную упаковку вкладено пакувальний лист із зазначенням найменування сировини та місця збору продукції. У вересні бібліотекарями громади організовано та проведено благодійний ярмарок на підтримку ЗСУ. Тут представляли

власноруч вирощену городину, виготовлені солодощі та вироби народних майстрів. Завдяки ярмарку отримано 7000 грн.

З огляду на викладене, можна з впевненістю сказати, що в цей непростий період для країни, дитячі бібліотеки стали на сторожі дітей і дорослих від суму, самотності та тяжких буднів, і ще раз підтвердили, що є культурно-просвітницькими, інтелектуально-творчими та релаксаційними просторами соціуму своїх громад.

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т.Г. Шевченка

Дитяча локація «Спільно» від UNICEF – улюблене місце для малечі

Співпраця з гуманітарним центром «Територія успіху», волонтерською організацією «Благодійний фонд "Твої друзі"», Патрульною поліцією Кіровоградської області

Розважально-ігрова програма «Книга єднає Україну» координація з Гуманітарним центром «Територія успіху»

БібліоНав «11 +» співпраця з чеською гуманітарною організацією «Людина в біді»

Програма заходів «Ми – діти твої, Україно!»
у рамках відкриття Програми літніх читань
та заходів обласної акції «Літо – 2022: разом до Перемоги!»

Волонтерський бібліотечний проєкт «Все буде Україна»

Обласна творча акція «Миру, радості, добра рідній Україні» до Міжнародного дня захисту дітей

Підвищення фахової компетентності у межах проекту «Програма адвокації громадянської безпеки під час війни для лідерів громад»

Художня дитяча локація в укритті бібліотеки

Ми – волонтери!

Бібліотеки для дітей Кіровоградщини

